

Donderdag 4 oktober 2018 – 20:15

LIER

Hathor Consort,

Uday Bhawalkar & Pratap Awad

Dhrupad Fantasia

Uday Bhawalkar

dhrupad vocaal

Pratap Awad

pakhawaj

Romina Lischka

leiding, sopraangamba, dhrupad vocaal

Irene Klein

tenorgamba

Liam Fennelly

basgamba

Anne Freitag

renaissance traverso

Programma

Een ontmoeting tussen het Engeland van Elizabeth I en de dhrupad-traditie aan het Moghul-hof van Akbar de Grote

Morning Raga Bhairavi & In Nomine à 4

Afternoon Raga Bhimpalasi & Browning my dear

Night Raga Bihag & Fantasia

Inleiding

Dhrupad Fantasia

Dhrupad is één van de oudste en puurste genres binnen de Indiase klassieke muziek, ook wel omschreven als ‚het onbewogen woord‘. De naam is afgeleid van ‚druva‘, wat zoveel betekent als ‚onbeweeglijk‘ (het is ook de benaming voor de poolster) en van ‚pada‘ d.w.z. woord of poëzie. Het ontstaan van deze traditie is terug te voeren tot het verklanken van Om, de meditatieklink én het geluidssymbool voor de ultieme realiteit binnen het hindoeïsme. Meer dan tweeduizend jaar geleden mondde dat uit in het reciteren van Sanskrietteksten in de hindoetempels. Rond de 11de eeuw bereikte de dhrupad een bijna perfect niveau. Geleidelijk aan begon men de teksten te zingen, vanaf de veertiende eeuw steeds vaker aan de vorstelijke hoven van de maharadja's. Door die vorm van mecenaat konden de zangers zich verder professionaliseren. De meeste composities die vandaag te horen zijn, ontstonden aan de Mogulhoven 1600.

Consortmuziek, oftewel meerstemmige instrumentale muziek, was een van de specialiteiten van Engelse componisten aan het einde van de 16de en begin van de 17de eeuw. Naar Italiaans voorbeeld introduceerde Henry VIII in Engeland het gebruik van complete sets van één en dezelfde instrumentenfamilie. Binnen de consorttraditie was de fantasia erg populair, een genre dat ontsproot „uitsluitend aan de fantasie en de kunde van de creatieve auteur“ (Luis de Milàn, 1535-6).

De vroegste fantasia's richtten zich op een denkbeeldige muzikale ‚idee‘, en veel minder op de compositie. Essentieel binnen de fantasia is de tekstuele vrijheid (lees ook: het ontbreken van tekst). Volgens de Franse wiskundige en filosoof Marin Mersenne (1588-1648) was een muzikant vrij om „alle inspiratie aan te wenden die tot hem/haar komt, zonder de passie van een tekst uit te drukken“ (Harmonie Universelle, 1636-37). Ook in de improvisatorische opening (alap) van een dhrupad wordt geen gebruik gemaakt van woorden, maar wel lettergrepen in een patroon dat is afgeleid van een mantra, een combinatie van heilige lettergrepen die samen een kern van geestelijke energie vormen. Romina Lischka: „Hier kunnen de modale dhrupad-traditie en de westerse harmonie elkaar ontmoeten: een genre vrij van woorden én verklankt door instrumenten die alle tot de viola da gamba-familie behoren.“

'Fantasia' verwijst ook naar een denkbeeld of idee, naar het zichtbaar maken van het mentale. Volgens Aristoteles is de mens behept met een vermogen tot verbeelden en voorstellen, tot 'fantasia'. Een 'dhrupad fantasia' is dan ook de verbeelding om een wonderbaarlijke fantasie te creëren, een visionaire idee of illusie om de op raga's gebaseerde improvisaties samen te brengen met meerstemmige muziek, beide hun oorsprong vindend in de hofmuziek van de 16de eeuw.

Dit programma werd gecreëerd op het AlbaNova Festival in juni 2017, waar Romina Lischka festivalgaste was.

Consort meets Raga

Wie Romina Lischka al eens aan het werk zag, weet dat zij met haar strijkstok rechtstreeks het hart aanboort. De laatste jaren groeide ze uit tot een geliefd gambaspeelster, met verzengende solo's in Herreweghes Mattheuspassie, gedurfde performances met haar eigen Hathor Consort en het bejubelde album En Suite. Wat minder mensen weten, is dat zij ook een bijzondere stem heeft. Als een volleerde dhruwad-zangeres schudt ze Indische raga's uit haar mouw. Een vreemde combinatie? Niet voor Lischka.

Na haar gambastudies aan de gerenommeerde Schola Cantorum in Basel, voelde Lischka zich naar eigen zeggen net een kerstkalkoen: 'helemaal volgepropt met intellectuele kennis.' Er ontbrak iets en dat iets vond ze terug in de Indische muziek. 'Ik had het gevoel dat ik mezelf was kwijtgeraakt na al die jaren van traktaten lezen en informatie verwerken,' vertelt ze. 'Ik wilde gaan improviseren en het liefst van al wilde ik me verdiepen in een improvisatiepraktijk die in een ononderbroken lijn doorloopt van vroeger naar vandaag. In de Indische muziek is improvisatie nog een echt ambacht, dat doorgegeven wordt van leraar op leerling. Die continuïteit miste ik in oude muziek. En ik wilde zingen. Ik weet eigenlijk niet waarom, maar zo was het.'

Het werden magische momenten, die eerste lessen Indische zang. 'Voor het eerst sinds lang voelde ik me opnieuw geraakt door muziek. Dankzij de Indische zang vond ik mijn eigen stem terug. Letterlijk, maar ook figuurlijk.' Tegelijk leerde de Indische muziek haar om op een totaal andere manier met tijd en met muzikale verwachtingen om te gaan. Ze lacht als ze eraan terugdenkt: 'om je de dhruwad-stijl eigen te maken moet je een behoorlijk lange weg afleggen, volgens een heel specifieke methodiek. Je staat om vijf uur 's morgens op en je zingt vervolgens een uur lang één enkele toon. Dat vond ik erg moeilijk. Ik wilde vaak gewoon opstaan en wegrekken! Veel dingen verlopen volgens een extreem traag tempo. Om dat te kunnen, moet je je durven over te geven aan een totaal andere tijdsbeleving.'

De kennis van dhruwad, een van de oudste zangstijlen uit het noorden van Indië, was eeuwenlang geheim. Alleen binnen bepaalde families van zangers werd de kunst doorgegeven. Pas sinds de jaren zeventig kwam er meer openheid en sijpelde de kennis door naar enkele westerse muzikanten.

‘Heel typisch voor dhrupad is alap,’ legt Lischka uit. ‘Dat is de lange improvisatie waarmee een traditionele dhrupad-performance begint. In het eerste deel van een alap verkent de zanger de raga, heel langzaam en systematisch. In het tweede deel legt hij dezelfde weg af, maar dan komt de puls erbij. En in het derde deel gebeurt nog eens hetzelfde, maar dan veel sneller en met allerlei versieringen.’

Uday Bhawalkar, een van dé dhrupad-stemmen van het moment, vergezelt Lischka naar de Handelsbeurs. De uitdaging die ze elkaar stellen is niet min: een brug slaan tussen de Engelse consortmuziek van Lischka’s Hathor Consort en de klassieke zang van Bhawalkar, kan dat wel? ‘Ik ben in de eerste plaats op zoek gegaan naar gemeenschappelijk melodisch materiaal tussen bepaalde composities voor consort en de raga’s,’ verduidelijkt ze. ‘Eigenlijk zijn er veel gelijkenissen, ook al klinkt het vaak heel anders. We hebben ons ook gefocust op die trage, intense opbouw van de alap. Die hebben we vertaald naar de opbouw van het programma. Het hele idee is vooral een soort van persoonlijke fantasie. Het gaat me absoluut niet om een mogelijke historische connectie tussen de twee repertoires. Het is eerder een experiment: in hoeverre kan ik die twee repertoires, die zo anders zijn, maar waar ik me allebei in thuis voel, met elkaar combineren?’

Annemarie Peeters

Teksten

Raga Bhairavi Gyan Mad Mate

Gyan Mad Mate
Je Nara Nisa Din
Tin Ko Kab Hun Na
Hota Khumari

Sat Ka Pyala
Bhara Bhara Peevat
Dhyan Dharat Jaako
Rahat Jiya Lagi

Wie volledig opgaat in zijn geconcentreerde kennisdomein
ontwikkelt nooit enige trots of ego.

Bij wie de ambrozijn van de waarheid drinkt
blijft het hart mediteren over de waarheid.

Raga Bihag Madho Man Bhayo

Madho Mana Bhayo
Chab Na Jaat Bakhani
Payo Sukhanada
Shama Roop Subhani

Lord Krishna/Madhava stelt mijn geest tevreden
ik kan zijn mooie vorm niet beschrijven
ik ken de ultieme gelukzaligheid
bij het zien van zijn zuivere vorm.

Kansari Giridhari
Manhari Sukha Kari
Brij Jubati mein Jaki
Radha Pramukh Rani

Hij is de vernietiger van de demon Kansa
Die op zijn pink een berg optilde
Hij fascineert de geest en geeft gelukzaligheid aan
de jonge Gopi's met koningin Radha in hun midden.

Dhrupad gedichten

De klas 'Schrijven' van de academie van Lier liet zich inspireren door de Dhrupad traditie voor het schrijven van enkele gedichten.

kom, haal rustig adem

nu we eindelijk weten waar kosmische straling vandaan komt
is het gek dat we niet banger zijn dan voorheen

we horen de hemel boven ons kraken
voelen hoe het zwarte gat aan onze ledematen trekt

aan wat cirkelt in langzame lucht
aan wat glijdt door eenzaam water

kom, strijk je lichaam neer op deze driftige aarde
staar naar het raadsel van de duisternis en weet

de wolfharing zwemt in jou
de kraanvogel vliegt in jou

toch val je zo gemakkelijk uit elk moment

kom, klap je vleugelvinnen open
en tover opnieuw vuur uit het niets

Sarah Michaux

dhrupad

leg alle woorden neer

leg luisteren in wachten

laat wachten tot is

laat niet meer

word onbewogen

stem glijdt binnen

Remi De Roeck

Liefdeslinger

schim schim
schimmig blanke blik in goudbrokaat
orakeltaal dwingend zingend
op lenteschuim klimmend
naar de kamer van de
zomer

zomer zondert
vijvers af waar jij ik wij gonzend
oevers zoeken bloemen vinden
gulzig suiker drinken
uit de buik van de
aarde

aarde aarde
diepe duik jij ik wij voelen helder
huid door moeders geloid
weeë werelden barend
zielen blind van
liefde

liefde ja liefde
wij kunnen niet minder steeds meer
schitterend vrij heftig wiegend
andere harten kwistig besmetten
met blanke nevel
parelwit in goudbrokaat

Christophe Batens

OHM

I

Toonschakeringen die geen naam behoeven,
centreren zich vanuit de windstreken
in Brahma.

Dwars door de onderstroom van vele oceanen
bereikt het onbewogen woord de vloedlijn,
het hof.

Hermine Couvreur

II

Ik, de roodharige Koningin Maagd, laat een eiland sidderen in de ogen van Rome
hou mijn land weg uit oorlogen terwijl op zee de Armada ten onder gaat
ben gehuwd met mijn land, al mijn onderdanen zijn mijn echtgenoten
sterf in het harnas terwijl Engeland haar Gouden Eeuw beleeft

Ik, de kleinzoon van Baboer die het rijk van Moghul stichtte
de grootvader van Jehan die de Taj Mahal zal bouwen
zeg dat sulakhul torent boven de overwonnenen
maak mijn rijk groot en mijn harem gevuld

Hermine Couvreur

Biografieën

Hathor Consort

Het Hathor Consort werd door Romina Lischka in 2012 opgericht. Het wil consortmuziek uit de renaissance en barokperiode in verscheidene instrumentale bezettingen uitvoeren. De viola da gamba dient steeds als uitgangspunt. Het ensemble ontleent haar naam aan de godin Hathor, een moedergod uit het oude Egypte. Ze wordt aanbeden als de “meesteres van het westen” en verwelkomt de overledenen in het hiernamaals.

Daarnaast is ze ook de godin van dans, kunst en muziek. Hathor staat ook bekend als de oermoeder, als de ontvanger en belichaamt het fundament van de liefde en alles wat met het hart te maken heeft.

Samen met altus Marnix De Cat stelde het Hathor Consort haar eerste programma “Consort Songs and Fantasies by William Byrd” voor in het Netwerk Oude Muziek Utrecht in 2013. In December 2012 werkten ze in Muziekcentrum de Bijloke Gent aan het Manufactuur Project “Lachrimae - The Seven Teares of John Dowland”, samen met danser Femke Gyselinck. In 2015 ging ‘Lachrimae’ in dialoog met een nieuwe werk van Annelies Van Parys, dat voor het eerst in mei 2015 in Concertgebouw Brugge te horen was, met verdere optredens in ‘The Cottier Chamber Project’ in Glasgow, UK, Festival Trigonale, A en De Link, Tilburg, NL. Hathor Consort’s eerste CD ‘Lachrimae’ van John Dowland verscheen bij het label Fuga Libera en kreeg goede recensies van de pers (Klara’s 10 nominatie, IRR outstanding, 4 diapasons). Het ensemble is te horen in Musikfestspiele Potsdam, Festival van Vlaanderen, Warsaw Philharmonie, Jeunesse Österreich/Wiener Konzerthaus, Festival Oude Muziek Utrecht, etc.

Uday Bhawalkar

Uday Bhawalkar is één van de meest vooraanstaande Dhrupad-zangers en heeft een grote invloed gehad op de groeiende erkenning, populariteit en heropleving wereldwijd. Hij gelooft dat wanneer men opgaat in de klank en raga, je 'zelf' verdwijnt en de muziek zijn eigen bestaan inneemt - het principe van 'darshan' in de Indische filosofie.

Dhrupad is één van de oudste klassiekemuziekvormen uit Noord-Indië. Uday behoudt de majestueuze en subtiele nuances van de muzikale traditie, maar ontwikkelde tegelijk een unieke stijl die diep ingebed is in de 'raga', 'ras' en 'bhaav'. Hij studeerde gedurende 12 jaar in de traditionele guru-shishya parampara, waar hij zich uitsluitend concentreerde op de muziek.

Uday is actief bezig met het aantrekken van en communiceren met een publiek met heel diverse culturele achtergronden. Sinds zijn eerste concert in Bhopal in 1985 speelde Uday op talrijke prestigieuze festivals en evenementen in India en de rest van de wereld.

Uday is ook een heel toegewijde leraar en inspireerde reeds veel studenten om het pad van de dhrupad-traditie te volgen. Hij gaf onder meer les aan het Conservatorium van Rotterdam, de Universiteiten van Washington en Seattle, en het Asian Music Circuit. In 2012 werd hij 'Guru' aan 'ITC Sangeet Research Academy' in Kolkata. Hij is ook Guru aan de Bengaalse stichting "Parampara Sangeetalay" in Bangladesh. Hij ontving reeds vele toonaangevende prijzen.

Pratap Awad

Pratap Awad studeerde aan het 'Pakhawaj' bij Pandit Subhash Maharaj Deshmukh, Pandit Uddhav Aapegaonkar, Pandit Vasantrao Ghorpadkar en Pt Arvind kumar Azad . Hij gaf reeds vele solovoortellingen en is een toonaangevende begeleider voor vele Dhrupad-zangers en -muzikanten, zowel in India als wereldwijd. Hij trad op op de meest prestigieuze festivals. Hij ontving beurzen zoals de 'Government of Maharashtra scholarship 2004', 'National Scholarship 2011' en prijzen zoals de eerste prijs van de 'All India Radio competetion 2007', 'Talmani Puraskar 2008' en de 'National Gold Medal 2010'.

Begijnhofkerk Lier

(c) Visit Lier

Het Lierse begijnhof ontstaat in 1258 en groeit uit tot een typisch 13de-eeuws stratenbegijnhof met 11 straten en 162 huisjes. Naarmate het aantal begijntjes toeneemt, ontstaan er verschillende sociale instellingen, zoals een infirmerie en een armentafel. In 1664 start de bouw van een nieuwe begijnhofkerk, vernoemd naar de Heilige Sint- Margaretha, die het bouwvallige kerkje van de gemeenschap moest vervangen. Ondanks geldgebrek, wordt de kerk drie jaar later toch voltooid. Het bovenste gedeelte van de gevel samen met de klokkentoren wordt echter pas een eeuw later toegevoegd.

Ben jij op zoek naar een uitdagende functie in een internationaal bedrijf met familie-ziel en een moderne visie?

**ONTDEK ONZE VACATURES
OP WERKENBIJWURTH.BE**

HET NIEUWS UIT DE KEMPEN EN MECHELEN

rtv

altijd op scherp

 www.rtv.be

 [rtvvandaag](https://www.facebook.com/rtvvandaag)

 [@rtv_vandaag](https://twitter.com/rtv_vandaag)

van roey

BOUWEN MET MENSEN

Oostmaatschapweg 2&1 · 2310 Rijswijk · T +32 3 340 17 11 · info@vanroey.nl · www.vanroey.nl

COLOFON

ALGEMENE COÖRDINATIE EN ORGANISATIE

Festival van Vlaanderen Kempen vzw
met dank aan sponsor IOK
en mediasponsor Klara

ORGANISATIE

Dr. Jelle Dierickx
directeur
Lien Puttemans
Michaela Defever
marketing & PR
Eve Van Goey
productie
Ingken Grosse
zakelijk medewerker

RAAD VAN BESTUUR

Marc De Geyter
voorzitter
Kris Vreys
ondervoorzitter
Ludo Kools
secretaris
Greet De Clerck
Bart De Nijn
Luk Lemmens
François Mylle
Annemarie Peeters
Michel Oliebos
Annick Schramme
Björn Siffer

SAMENSTELLING EN REDACTIE

Jelle Dierickx
Eve Van Goey
Lien Puttemans

ONTWERP EN CAMPAGNEBEELDEN

www.emieliauwers.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Jelle Dierickx
Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen vzw
Zoutwerf 5
2800 Mechelen

EUROPEAN FESTIVAL ASSOCIATION

Het Festival van Vlaanderen Mechelen maakt deel
uit van de koepel Festival van Vlaanderen en is lid
van de European Festival Association.

Programma onder voorbehoud van wijzigingen.

CONTACT

Festival van Vlaanderen
Kempen vzw
Zoutwerf 5, 2800 Mechelen
T +32 (0)15 26 23 41
kempen@festival.be

www.musica-divina.be

SUBSIDIENTEN

MET DE STEUN VAN

De steden Geel, Hoogstraten, Lier, Mol, Herentals en Turnhout en de gemeenten Westerlo, Heist-op-den-Berg en Scherpenheuvel, de abdijen van Postel, Averbode en Tongerlo, en de kerkfabrieken en de toerismediendiensten van de betrokken steden en gemeenten.

POESIA DIVINA

SPONSORS

PARTNERS

